

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt X. Rursum de esse Dei, eiúsque perfectionum contemplatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Quid sit
Deus?

Idem quoque Bernardus cap. 11. ut supra: Quid ergo est DEVS? Quid adhuc uerum spectat finis; quod ad electionem, falsus quod ad se ipsum novit. Quid est DEVS? Voluntas omnipotens, benevolentissima virtus, lumen eternum, incommutabilis ratio, summa beatitudine, creans mentes ad se participandum, vivificans ad sentientiam, officiens ad appetendum, dilatans ad capiendum, justificans ad prouerendum, accendens ad zelum secundans ad fructum, dirigens ad aquitatem, formans ad benevolentiam, moderans ad sapientiam, roborans ad virtutem, visitans ad consolationem, illuminas ad cognitionem, perpetuans ad immortalitatem, implens ad felicitatem, circumdans ad securitatem. Haec tenus Bernardus.

CAPVT IX.

De eadem contemplatione, ex Richardo.

DE hac eadam contemplationis materia eru-
diit scriptus Richardus lib. 4. de contemplatione cap. 17. hi, verbi: Quia autem circa Divinitatis unitatem considerantur in una & simplici natura, videamus quā sunt humanae intelligentiae modam excendentia, cum ramen sunt in omnibus rationes sententiae; & idcirco maximè ad primum Cherubim, hoc est, ad quantum contemplationis genus pertinet. Certe principale illud & summum omnium credimus verè simplex & summe unum, & in illo uno & simplici bono esse omne bonum. Quantum ad essenti-
bono
quo ad essentiā, nihil illud simplicius; quantum ad efficaciam, nihil illud multiplicius. Quantum ad essentiā, quid illud sim-
plicius, quod verè & summe unum est? Quantum ad efficaciam, quid illud multiplicius, quod vere & absque dubitatione omnia potest? Vide quād sit difficile, hu-
mana ratione comprehendere omne quod est; & tan-
tum intelliges, quād sit incomprehensibile illud bonum in
quo omne bonum est. Supra rationem est, comprehendere quomodo bonum illud verè simplex & summe u-
num omne bonum sit.

Summo
Psal. 114.
Iac. 5. c.

Veritatem huius assertionis ratio humana faciliter acquisit, & sua attestatio alludit considerans, & affirmans, & veraciter contestans: quia plenum atque perfectum & omnino sufficiens non est, si in illo summo & semipaterno bono boni aliiquid defuerit. Quonodo ego comprehendere possem, quod immensum & infinitum sit? Magnus, inquit, Dominus, & laudabilis natus, & magnitudinis eius non est finis. Sed quis sensus potest capere, quia ratio comprehendere, quonodo posse simul utramque esse & verè simplex, si est immensum; & summe unum, si est infinitum? Et tamen ratio cum ratiocinatione attestatur, quia verè simplex est, quod veraciter compostum non est: quia omne quod compositum est, naturaliter dividitur potest; & quod naturaliter est dividibile secundum aliquid, est & communis aliud. Consentit ergo ratio, verè simplex est; quoniam non poterit incommutabile esse, quod consistat optimū & summum omnium esse. Apud quem, inquit, non est transmutatio, nec viceversa ob-
umbratio. Si igitur bonum est, incommutabile esse bonum; & quod est, simplex est. Consequens ergo est, quia summe simplex est, quod summe bonum est. Stergo nihil simplicius, nihil illud subtius: & quo nihil subtius, nihil illud profundius: & profundissimo nihil inservit aliud, & consequenter nihil incomprehensibilis. Vide animus adhuc quid ex mutata collatione pro-
veniat, simplicitatis & immensitatis, unitatis & uni-
versitatis. Si omne bonum ibi est, & quidquid ibi est, summe bonum est; ergo summa potentia, ergo summa sapientia, summa bonitas, summa felicitas. Vbi vero summa simplicitas est, totum quod est, unum idemque ipsum est. Unum itaque idemque est ei, esse, & vivere,

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

& intelligere, & posse, bonum & beatum esse: & vide quād hoc sit incomprehensibile. Non ergo est aliunde potens, aliunde sapiens, aliunde bonus, aliunde beatus.

Cogita ergo quae sit illa potentia, cui est idem face-
re, quod fieri velle. Attende quae sit illa sapientia, cui
idem est posse quod scire. Pensa quae sit illa bonitas, cui
quidquid placet, eo ipso decet quod placet: cui quid
quid dedecet, eo ipso dedecet quod displaceat. Conside-
ra, quae sit illa vita, cui idem est esse quod beatum esse:
item & illud attende, quia si vere omnipotens est, &
ubiq; potest. Potentia dicit ergo ubique est, & ubi locus
est, ut ab loco non est. Si vero potentia dicit, & essentia
dicitur; quae non est alia eius potentia, & alia ejus essen-
tia. Essentialiter ergo est intra omnia & extra omnia,
infra omnia & supra omnia. Si intra omnia, nihil illo
secreta? Si extra omnia, nihil illo removit; si infra omnia,
nihil illo occultius: si supra omnia, nihil illo sub-
limius. Quid ergo illo incomprehensibilis, quo nihil
removit, nihil secreta, nihil occultius, nihil subli-
mius? Item si in omni loco est, nihil illo absentius. Hac
Richardus.

CAPVT X.

Rursum de esse DEI, & usque perfectionum contemplatione.

AD unitatis DEI contemplationem multiplex
de varia reducitur contemplatio: nam nunc
de mirabili est DEI, quod nobis ad stuporem &
ardorem dilectionis proponit, multa scrip-
torum Patres, precipue D. Bonaventura cap. 5. Itinerarij mentiri Deum, hoc nomen DEI, neque
esse, quod est nomen primarium, eternum, sum-
plicissimum, actualissimum ac perfectissimum,
praeclarè explanavit. Nec lolum de esse DEI, sed
etiam de multiplici perfectione ipsius contempla-
tio, ut de immensitate, bonitate, sapientia, & ce-
teris attributis, quae de ipso Scriptura docet, ad
hanc reducitur speculationem, que omnia brevi-
ter ac eruditè Cassianus Collatione 1. cap. 15. scrip-
tit dicens: Contemplatio verè DEI multifarior con-
cipitur. Nam DEVS non sola incomprehensibilis illius do-
ad substantie sue admiratione cognoscitur, (quod a hanc co-
men adhuc in se pronuntiatio absconditum est) sed templi-
etiam creaturarum suarum magnitudine, vel equita-
tionis sue consideratione, vel quotidiane dispensationis gradum
auxilio pervidetur; cum scilicet, quia cum sancto suo pertinet
persingulas generationes egerit, mente purissima per-
divinostrans; cum potentiam ipsius, qua universa guber-
nat, moderatur, ac regit; cum immensitudinem scientie tributo-
eius, & scalum, quem secretum cordium latere non possum cō-
funt, tremunt corde mirantur; cum arena maran-
siderant, numerum dimensionem ei cognitum, parvum vio?
cogicamus; cum pluvia uingunt, cum faciolorum di-
es & horas, cum praeterita futurâ universa obser-
vantes, scientia ejus afflire contemplantur; cum
inexhibebit clementiam eis consideramus, quae innu-
mera flagitia, que singulis quibusque momentis sub
ipsius committuntur aspectu, indecessa longamnate
sufficiunt, cum intuemur vocacionem, quae nos, nullis
precedentibus meritis, gratia sue miserationis adser-
vit; cum denique quos occasiones salutis tribuit ad-
petandu, cum quadam admirationis intuemur excessu,
quod ita nos nascit praecepit, ut ab ipsis cunabulis gra-
tie nobis legijs, sua notitia tradiceretur; quod ipse ab-
versarij uincens in nobis, pro solo bona vo-
luntatis affectu, aeterna beatitudine ac perpetua
nos premiis munieratur; cum postrem diffusio-
nem incarnationis sue pro nostra salute suscep-
M ac

ac mirabilis mysteriorum suorum in cunctis gentibus dilatavit. Sunt aliae quoque hujusmodi contemplationes innumeræ, que pro qualitate virtutis, ac puritate cordis in nostris sensibus oriuntur, quibus DEVS vel videtur mundis obtutus, vel tenetur. sic ille.

Hac autem divinarum perfectionum contemplatio magnam solet præ se ferre admirationem: dono enim intellectus mens nostra illustrata, DEI immanas opes & perfectiones conspiciens, illumjanum quasi Oceanum maximarum infinitarumque perfectionum incipit cum admiratione contemplari. Hac contemplatione ferebatur Apostolus, cum Rom. 11, exclamavi: O altitudo divitiarum sapientie & scientie DEI! Sed eam explanat Augustinus lib. 7 Confessionum cap. 5, cum dicit: Tamquam si mare esset abies, & undique per immensissimam infinitum, & haberet intram se spongiam quamlibet magnam, sed similiam, ramen plena esset undique spongia illa ex omni sua parte ex immenso mari: sic creaturam tuam finitam te infinito plenanputabam, & dicebam: Ecce DEVS, ecce qua creavit DEVS, & bonus est DEVS, atque his validissime longissime prestantior. Et lib. 1 Confessionum c. 4. & 5. Quid est Deus meus? quid responso, nisi Dominus Deus? Sunne, optime, potestissime, omnipotensissime, misericordissime & justissime, secretissime & presentissime, pulcherrime & fortissime, stabili & incomprehensibilis, immutabilis mutans omnia, namquam novus, numquam vetus, innovans omnia, & in vetustatem perducens superbos, & nesciunt; semper agens, semper quietius, colligens & non egens, portans & implens & protegens, creans & nutritius & perficiens, querens cum nihil desit tibi. Amas nec astutas; zelas, & fecundus es; pauperis, & non doles; tristes, & tranquillus es; opera mutas, nec mutas confilium; recipis quod invenis, & numquam amisisti. Numquid inops, & gaudes lucris? numquid avarus, & usuras exigis? Supererogato ribi ut debeas, & quis habet quidquam non tuum? Reddis debita nulli debens, donas debita nihil perdens. Et quid dicimus? & DEVS meus, vita mea, dulcedo mea sancta. Aut quid dicit alius, cum de te dicit? & ve etenim de te, quoniam loquaces muri sunt. Quis mihi dicit acquiescere in te? Quis mihi dicit, ut veniam in cor meum, & inebries illud? Hæc Augustinus.

CAP V T XI.

De aliis DEV M & divina attributa contemplandi modis.

Quatuor SANCTVS Bernardus lib. 5. de consideratione, de Deo contemplationi genera tradidit. Prima & maxima contemplatio est admiratio maiestatis. Hec requirit cor purgatum, ut a vitiis liberum, atque exoneratum peccatis, faciliter ad superna levem, interdum quoque vel per aliquas moralis stupore & est. si sūspensus teneat admirantem.

Secunda autem necessaria est huic, est enim inueniens iudicia DEI. Quo sane pavido aspectu dum vehementius concutit intuentem, sugat virtus, fundat virtutes, initiat ad sapientiam, humilitatem servat.

Tertia contemplatio occupatur, vel potius oritur circa memoriam beneficiorum, & ne dimittat ingratum, sollicitat memorantem ad amorem benefactoris. De talibus dicit Propheta loquens ad Dominum: Memoriam abundantiae suavitatis tue erubet. Eructio gratiarum actio est.

Quarta, que retro sunt obliuiscens, in sola requisit expectatione promissorum: quae cum sit meditatio

eternitatis (siquidem que promittuntur, eterna sunt) longanimitatem ait, & perseverantia dat vigorum, Concludit, quatuor hæc respondere longitudini, latitudini, sublimitati, & profundo, que Apostolus de Deo cogitanda proponit.

Sed his omnibus nobiliorum eam exilio contemplationem, quæ ad DEI incomprehensibilitatem terminatur, & quæ proprieatatem Theologiae divinissimam sapientiam accedit. De hoc genere contemplationis plura scripturam Patres, ex quibus præcipua proferuntur testimonia, locutus.

S. Augustinus in Meditationib[us] sic scribit: Men[us] probat DEVM non attinet, quia incomprehensibilis, intellectus, quia investigabilis; sensus non percipit, quia invenit, non visibilis, lingua non explicat, quia ineffabilis; & non competrat non explicat, quia inexplicabilis. Sanctus Gregorius Nazianz, in Sancto lavacro Oratione 3. DEVS eternus, ait ille, lumen est sublimissimum, inaccessibile, ac ineffabile; quod neque mente comprehendendi, neque sermone exprimi potest; omnem naturam rationalem illuminans, illud in intelligentia, quod sol in sensu, existens: tanto magis contemplatione intellectum, quoniam plus purgatur; ac quanto magis contemplamur, tanto plus dilectum; & quanto diligimus, tanto plus rursum cognitum serpens contemplans & comprehensens, pauca extrahit effundens. Lumen inquam, quod in Patre & Filio & Spiritu sancto contemplari potest, quorum divinitas sunt cognitionis, eadem & unicæ splendoris erupit.

Et Oratione in No. unum dominicum diem: DEVS erat lumen, inquit, inaccessibile & incomprehensibile, neque incipiens neque desinens, neque mensurabile, semper fulgens, repliciter manifestans quantum sit contemplatione cognitum. Quoniam paucis quidem, ut arbitror, sunt, & summa pars secunda a primo lumine splendore transirent. Pœna nempe, quæ cum ipso versantur, ac spiritus mortificantes, sic ille.

Tertullianus Apologia adversus Genesim: Quod colimus nos, DEVS unus est, qui totam molam nostram cum omni instrumento elementorum corporis, spirituum, verbo quo iustit[us], ratione quæ disposita, ratione quæ potuit, de nihilo expressit, in ornamento maiestatis sue; unde & Graeci nomen mundo esse, accommodaverunt. Invisibilis est, et si rideatur; incomprehensibilis, et si per gravitas representetur; inservitibilis, et si humanum sensib[us] estimetur; adeo re[al]is & tantus est. Ceterum quod videri communiter, quod comprehendendi, quod estimari potest, minus est & utilius quoniam occupatur, & manus quibus consumatur, & sensibus quibus invenitur. Quod vero immensum est, soli sibi nostrum est: hoc quod est, DEV M estimari facit, dum estimari non capitur. Ita enim via magnitudinis & notionis hominibus obiectum & ignoratum. Hæc Tertullianus.

Cyprianus Prologo in lib. De cardinalibus Christianis operibus: Huius reformatio, seraphim faciem DEI & pedes velat, & patentibus, que in medio sunt, principium sine mea, maiestatis divinae alarum extensis infra supra, operiens, adiutum ad se temerari tractatoribus vel scriptoribus interdictus: nec patitur ad liquidum se videri Divinitas, quam utique investigatio fidelis aliquomodo odorat vel sentit; sed parvum, cui sufficientiam non conficit, nec comprehendit. Affirmatur quippe de DEI essentia in prompta habere non potest: neque enim diffinibile est Divinitas, sed verius significatur, remoto indicat negando quid non sit, quoniam assertendo quid sit, quoniam quidquid sensu subiectum illud esse non potest. Quod omnem superat intellectum, quidquid audiri vel videri potest, non continent maiestati: bebes est in hac consideratione omnies sensuum, & caligat affectus. sic ille.